

LIETUVAI PAGRAŽINTI DRAUGIJOS pirmininkai Juozas Tumas-Vaižgantas, Vladas Nagius- Nagevičiaus ir jų sąsajos su Žemaitija

Konstantinas PRUŠINSKAS

Lietuvos Respublikos Seimas, pažymėdamas Lietuvai pagražinti draugijos didelį indėlį telkiant visuomenę, ugdant pilietiškumą ir patriotizmą, įvairias būdais gražinant Lietuvą, 2021-uosius buvo paskelbęs šios draugijos metais. Tai buvo susiję ir su tuo, kad ši draugija pernai minėjo savo įkūrimo šimtmetį. Dabar tai viena gausiausių visuomeninių organizacijų Lietuvoje, vienijanti daugiau negu 60 skyrių. Jiems priklauso apie 4 tūkst. narių. Ši 1921 m. įkurta draugija aktyviai veikė iki pat sovietinės valdžios įvedimo Lietuvoje 1940-aisiais metais, kai draugijos veikla buvo uždrausta. Organizacija atkurta 1995 m. birželio 23 dieną.

Nuo pat įsikūrimo draugija svarbiausią dėmesį skyrė Lietuvos gražinimui, naujų parkų, skverų kūrimui, gyvenviečių, gamtos, kultūros paminklų tvarkymui ir apsaugai, visuomenės ekologiniam švietimui, gyventojų pilietiškumo ir patriotizmo ugdymui. Šios veiklos tradicijos tęsiamos ir atkūrus draugiją. Jos skyriai veikia ir Žemaitijos regiono Jurbarko, Kelmės, Kretingos, Mažeikių, Palangos, Raseinių, Rietavo, Skuodo, Šilalės, Tauragės, Telšių rajonuose.



Kunigo, rašytojo Juozo Tumo-Vaižganto nuotrauka 1921 m. išleistame „Lietuvos albume“

JUOZAS TUMAS-VAIŽGANTAS IR JO GYVENIMO KELIAI, VIS ATVEDAVĘ Į ŽEMAITIJĄ

Lietuvai pagražinti draugiją kūrė ir jai tarpukario metais vadovavo didelį autoritetą Lietuvoje anuo laikotarpiu turėjusios asmenybės. Pirmiausiai tai iš Svėdasų krašto kilęs rašytojas, literatūros istorikas, kritikas, spaudos darbuotojas, pedagogas, aktyvus visuomenės veikėjas, kunigas, Lietuvių rašytojų ir žurnalistų sąjungos signataras, pirmasis jos pirmininkas Juozas Tumas-Vaižgantas (1869–1933). Jis buvo ir pirmasis Lietuvai pagražinti draugijos pirmininkas (jai vadovavo 1921–1924 m.). Tuo laikotarpiu jis gyveno Kaune, buvo Vytauto bažnyčios rektorius (1920–1932 m.), papildomai dirbo ir Lietuvos universitete – čia 1922–1929 m. dėstė lietuvių literatūros istoriją, šiame universitete jam 1924 m. buvo suteiktas docento vardas, o 1929 m. – garbės daktaro laipsnis. Kaune J. Tumas-Vaižgantas aktyviai dalyvavo ir spaudos darbe – 1921–1922 m. redagavo žurnalą „Mūsų senovė“.

J. Tumo-Vaižganto gyvenimas, ypač pirmasis jo kunigystės laikotarpis, yra glaudžiai susijęs su Žemaitija. Mosėdyje (Skuodo r.) iki šiol Kapų gatvėje (ji tęsiasi nuo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios iki kapinių), tarp išlakių, ne vieną šimtmetį skaičiuojančių medžių stovi medinis geltonai dažytas namas.